

De Rijke Noordzee

Waar wind en natuur elkaar versterken

(Foto: Udo van Dongen)

Een gezonde Noordzee, bron van duurzame energie, rijk aan natuur en vol leven. Dat is de droom van het programma De Rijke Noordzee. Aan de basis ligt een even simpel als doeltreffend inzicht: windparken op zee kunnen fungeren als kraamkamers van onderwaternatuur.

Ooit was 20 procent van de Noordzeebodem bezaaid met natuurlijke riffen, waar vissen, schaal- en schelpdieren en andere organismen welig tierden. Inmiddels is door visserij en ziektes de biodiversiteit van ons grootste natuurgebied afgenomen en zijn meer dan 95 procent van alle natuurlijke riffen verdwenen. Om de riffen terug te kunnen brengen, zijn actieve ingrepen noodzakelijk.

Kraamkamer

Gelukkig hebben we de kans om het tij te keren. Er verrijzen namelijk veel windparken op de Noordzee. Omdat er binnen deze windparken niet over de bodem mag worden gevist, kunnen deze windparken uitstekend fungeren als kraamkamer voor onderwaternatuur. Maar die kraamkamers ontstaan niet vanzelf; daar is hulp bij nodig. Om bijvoorbeeld de verdwenen oesterbanken te laten terugkeren, is een 'kickstart' nodig: als die basis wordt gelegd, dan staan binnen een paar jaar

de oesters op eigen benen.

Met het programma De Rijke Noordzee willen Natuur & Milieu en Stichting De Noordzee deze en andere mogelijkheden van windparken optimaal benutten. De Rijke Noordzee speelt een onafhankelijke en verbindende rol tussen industrie, overheid en wetenschap en zet in op schaalvergroting voor natuurversterking.

Oestertafels

Het programma De Rijke Noordzee bestaat nu vier jaar. Binnen vijf windparken in de Nederlandse Noordzee hebben natuurversterkende maatregelen plaatsgevonden. Zo zijn er in windpark Borssele, in samenwerking met windparkeigenaar Blauwwind, oestertafels geplaatst in 2020. Oestertafels zijn betonnen tafels met daarop mandjes gevuld met volwassen oesters. De tafels worden geregeld gemonitord om de overleving en voortplanting van de oesters te meten. Dit gebeurt door het nemen van watersamples, het onderzoeken

Fundaties in offshore windparken - rustplaats of kraamkamer voor onderwater natuur?

van DNA-sporen in het water en met behulp van ROV (remotely operated vehicle)-beelden. De eerste resultaten in 2021 zijn veelbelovend.

Analyse

In het windpark Hollandse Kust Zuid werkt De Rijke Noordzee samen met Vattenfall. In dit project wordt het effect van waterverversingsgaten in de funderingen van de windturbines onderzocht. Die gaten zorgen ervoor dat het water in de fundering goed doorstroomt en wordt ververscht. Bovendien hebben via deze gaten vissen en andere organismen toegang tot de fundering. Met behulp van sensoren, het onderzoeken van DNA-sporen en onderwaterfilmbeelden wordt onderzocht wat de effecten zijn op het gebied van biomassa en biodiversiteit. Voor deze analyse zijn soortenkennis, data-analyse en samenwerking tussen ecologen en de eerste resultaten zijn positief.

Om de platte oesterriffen van weleer weer terug te brengen zijn verschillende zaken nodig. Oesters vestigen zich graag op hard substraat. De scour protectie (die uit rotsblokken bestaat en de zeebodem rondom windturbinepalen beschermt tegen erosie) in de windparken is een mooie vestigingsplaats voor deze rif-bouwende soort.

Daarnaast moeten er ook voldoende ziektevrrije platte oesters beschikbaar zijn om uit te zetten voor natuurversterking. Samen met oesterkwekers en grote onderzoeksinstituten heeft De Rijke Noordzee de afgelopen jaren zich daarom ingezet om dit op een betrouwbare

manier voor elkaar te krijgen. Intussen zijn er drie jaar op rij aantoonbaar ziektevrrije oesters gekweekt. Het programma De Rijke Noordzee startte in 2019, gefinancierd door een Droomfonds van de Nationale PostcodeLoterij. Na vier jaar zijn er grote stappen gezet. De doelen die toen zijn gesteld zijn voor een heel groot deel behaald. Wetenschap, overheid en industrie staan meer met elkaar in verbinding om de zo noodzakelijke natuurversterking in de Noordzee voor elkaar te krijgen.

Internationaal

Het werk van De Rijke Noordzee is nog niet klaar. De komende jaren zal de energietransitie op zee alleen maar sneller gaan. De natuurtransitie kan en moet daarin mee. Het is daarom belangrijk om de kennis die is opgedaan te borgen en beschikbaar te maken voor alle partijen, zodat samen gewerkt blijft worden aan oplossingen met de grootste kans van slagen. De Rijke Noordzee ziet mogelijkheden om deze kennis en ervaring internationaal te bundelen en voelt de noodzaak om de natuurversterkende maatregelen verder uit te rollen en op te schalen. Op deze manier werkt De Rijke Noordzee ook de komende jaren aan de droom: een gezonde Noordzee, bron van duurzame energie, rijk aan natuur en vol leven.

Margot van Aalderen, Ivo van Heck, De Rijke Noordzee